

Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

AZ EMBERIESSÉG ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK A HUMANITÁRIUS NEMZETKÖZI BŰNTETŐJOG RENDSZERÉBEN

PhD értekezés tézisei

Készítette: **Papné dr. Papp Petra LL.M.**
Témavezető: **Prof. Dr. Domokos Andrea PhD,**
intézetvezető, egyetemi tanár
A doktori Iskola vezetője: **Prof. Dr. Jakab Éva DSc.,**
egyetemi tanár, MTA doktora

Budapest,
2023.

TARTALOMJEGYZÉK

I. A KITŰZÖTT TUDOMÁNYOS KUTATÁS FELVÁZOLÁSA	3
II. A TUDOMÁNYOS KUTATÁS MÓDSZERTANI ÖSSZEFOGLALÓJA	4
II.1. A kutatás típusa	4
II.2. A kutatás előzményeinek feltárása, szakirodalom, egyéb források áttekintése.....	4
II.3. A kutatás fogalmi kereteinek kialakítása – konceptualizálás, operacionalizálás	5
II.4. A kutatás céljainak, hipotéziseinek megfogalmazása	9
III. A TUDOMÁNYOS KUTATÁS EREDMÉNYEINEK ÖSSZEFOGLALÁSA	10
IV. A DOKTORJELÖLT TELJES PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉKE	13

I. A KITÚZÓTT TUDOMÁNYOS KUTATÁS FELVÁZOLÁSA

I.1. A tudományos kutatás rövid összefoglalása

A kutatás középpontjában az emberiség és az emberiség közötti jogi különbség, valamint az emberiség elleni bűncselekmények jogi szabályozása áll. A doktori értekezés általános célja az, hogy tisztázást nyújtson ezen fogalmak jelentésében és azok jogi alkalmazásában. Az emberiség elleni bűncselekmények megelőzése és büntetése kritikus fontosságú az emberi jogok védelme és a nemzetközi béke szempontjából.

I.2. A tudományos kutatással vizsgált területek dióhéjban

- a) **Emberiség és emberiség különbsége:** Az értekezésben kitérek arra, hogy mi a különbség az emberiség és az emberiség fogalma között a nemzetközi büntetőjogban, milyen jogi következményekkel jár ez a megkülönböztetés.
- b) **Emberiség elleni bűncselekmények és jogi szabályozásuk:** A kutatásom során elemeztem, mi az emberiség elleni bűncselekmények jogi definícióját és azok büntetendőségének, milyen feltételei vannak a nemzetközi büntetőjogban. Különös figyelmet fordítottam arra, hogyan alkalmazhatóak ezek a szabályok a gyakorlatban, illetve a nemzeti jogban.
- c) **Nemzetközi jogi keretrendszer:** A kutatásom során részletesen tanulmányoztam a nemzetközi jogi keretrendszert, különös tekintettel a Római Statútumra és más releváns nemzetközi egyezményekre, amelyek az emberiség elleni bűncselekményeket érintik.
- d) **Hazai jogi keretrendszer:** A kutatásom során vizsgáltam azt is, hogyan implementálta Magyarország az emberiség elleni bűncselekményekkel kapcsolatos nemzetközi jogi kötelezettségeket a hazai jogrendszerbe és milyen jogi intézkedéseket tett ezen bűncselekmények megelőzésének és megbüntetésének érdekében.
- e) **A nemzetközi büntetőjog szerepe a bűnmegelőzésben:** Az értekezésemben külön fejezetet szenteltem arra, hogy milyen szerepet játszik a nemzetközi büntetőjog az emberiség elleni bűncselekmények megelőzésében, milyen jogi eszközök állnak rendelkezésre a nemzetközi közösség számára ezen bűncselekmények megakadályozására.

A kutatásom legalapvetőbb célja az, hogy hozzájáruljon a nemzetközi büntetőjog területén folyó tudományos diskurzushoz, valamint segítse a jogalkotókat és a gyakorlót

jogászokat az emberiség elleni bűncselekmények jogi értelmezésében és alkalmazásában.

II. A TUDOMÁNYOS KUTATÁS MÓDSZERTANI ÖSSZEFOGLALÓJA

II.1. A kutatás típusa

A doktori értekezés elkészítése során **a kvalitatív kutatási módszert** alkalmaztam, ténylegesen **a deduktív logikájú** megközelítést választottam. Ezen kutatási módszer segítségével *a meglévő tudományos elméleteket és téziseket összevettem a releváns elméleti szakirodalommal*. A deduktív logikájú kutatási módszer vezetett a kutatás középpontjában álló kutatási eszköz kialakításához, ami **a fogalomelemzés eszköze** volt.

II.2. A kutatás előzményeinek feltárása, szakirodalom, egyéb források áttekintése

Az értekezés fókuszában álló deliktumokat illetően **a nemzetközi szakirodalom** meglehetősen bőséges, a teljesség igénye nélkül néhány szerzőt megemlítek: *Beth Van Schaack, Carsten Stahn, Georg Schwarzenberger, M. Cherif Bassiouni, Malcolm N. Shaw, William A. Schabas*, akiknek a publikációt és könyveit már a kutatásom legelejétől olvastam és felhasználtam.

A hazai szakirodalmak vonatkozásában is elmondható, hogy annak ellenére, hogy a téma nemzetközi, mégis számos kiemelkedő forrás állt a rendelkezésemre a kutatásom során, a teljesség igénye nélkül néhány szerzőt megemlítek, akiknek a munkásságát felhasználtam az értekezés megírása során: *Ádány Tamás Vince, Geller Balázs, Hoffmann Tamás, Karsai Krisztina, Kirs Eszter, Kovács Péter*.

Nagy hatással volt rám a témaválasztást illetően *Domokos Andrea* professzor asszony a „Nemzetközi büntetőbírászkodás eszméje” c. írása.

Első sorban **könyvtári kutatást** folytattam, nevezetesen az Országgyűlési, illetve az Országos Széchényi Könyvtárban. Ennek keretében széleskörben tudtam hasznosítani a hazai, illetve a nemzetközi szakirodalmi forrásokat, amelyek ott a rendelkezésemre álltak. Emellett számos forrást az online adatbázisokból, könyvtárakból, e-könyvekből gyűjtöttem ki. Sajnálatos módon, a kutatásomat megtörte a Covid-19 járvány okozta bezárások, ily módon külföldi

kutatásra nem volt lehetőségem, ugyanakkor a pandémiának köszönhetően elérhetővé váltak olyan online adatbázisok és egyes külföldi egyetemek online könyvtára, amelyek korábban kizárólag előfizetést követően tették lehetővé a kutatást (a teljesség igénye nélkül megemlítek néhányat, ahonnan forrásokat gyűjtöttem: *Brown University Library, Cambridge University Library, Harvard Library, Jogkódex, JSTOR, Vatican Library*).

A disszertáció forrásai között megtalálhatóak a releváns hazai és külföldi szakirodalmakon túl, *nemzetközi szerződések, nemzetközi bírói döntések és egyéb nemzetközi dokumentumok* (úgy, mint például: az úgynevezett genfi egyezmények, a népirátás elleni egyezmény, az egyes ad hoc nemzetközi büntetőbíróságok kiemelt döntéseik, melyeket a témám szempontjából fontosnak tartottam, az emberiesség elleni bűncselekmények tárgyában született bűnmegelőzési kódex). Így elmondható, hogy a kutatásom ezen szakaszában igyekeztem a nemzetközi és hazai bírói fórumok esetjogát az emberiesség elleni bűncselekmények szempontjából hasznosítani.

Fontosnak tartom megjegyezni azt is, hogy a PhD-képzés során volt lehetőségem a **Kúria PhD gyakorlati programjában** részt venni, *Székely Ákos* ny. kúriai kollégiumvezető bíró úr mentorálásával számos forrásra szert tettem az ott töltött idő alatt, melyért ezúton is hálával tartozom.

Az értekezés középpontjában álló nemzetközi bűncselekmény okán elsősorban angol nyelvű források álltak rendelkezésemre, gyakran saját magam fordítottam le ezeket a forrásokat, kiemelném ezen fordítási munkák közül *Az emberiesség elleni bűncselekmények megelőzéséről és megbüntetéséről szóló kódextervezet*. A kutatásom során az angol mellett *francia, német és olasz nyelvű szakirodalmat is felhasználtam*, amelyeket szintén saját fordításokkal építettem be a disszertációba (*a francia forrásoknál az OpenEdition Journals, a német forrásoknál Nomos eLibrary, az olasz forrásoknál a Vatican Library adatbázisát használtam*).

II.3. A kutatás fogalmi kereteinek kialakítása – konceptualizálás, operacionalizálás

A doktori értekezés **szerkezeti felépítését** nézve öt fejezetre bontható: bevezetésre, három fejezetből álló tárgyalásra és befejezésre; továbbá mindhárom ‘érdemi’ fejezet további hat-hat alfejezetre oszlik. Az értekezésben található fejezeteket igyekeztem nemcsak logikusan egymáshoz kapcsolni, hanem azokat úgy szétbontani szerkezeti egységekre, hogy végeredményként egységes legyen.

A **bevezetőben (I. fejezet)** három részben (három alfejezetben) közelítettem meg a doktori értekezés témáját. Mindenekelőtt foglalkoztam a téma szempontjából elengedhetetlenül fontos *vallási és jogtörténeti* aspektusokkal, azokkal, amelyek véleményem szerint a dolgozatban található más fejezetekbe nem illeszthetők be. Ezen vallási és jogtörténeti bemutató rövid, ugyanakkor a doktori értekezés témáját egy mélyebb talajon helyezi el, hiszen a nemzetközi büntetőjog és így valamennyi nemzetközi bűncselekmény szempontjából rendkívül fontos szempont az igazságos háború doktrínája.

A soron követő fejezetben (**II. fejezet**) a nemzetközi büntetőjoggal általános szinten foglalkoztam és ebben a fejezetben azon jogtörténeti vizsgálódással indítottam, ami szorosan köthető a nemzetközi büntetőjog és így a nemzetközi bűncselekmények kialakulásához. Ez a témám szempontjából különösen fontos, hiszen az emberiesség elleni bűncselekmények történeti gyökere egy rendkívül széleskörben vizsgálható terület, ezt a tényt igyekeztem egyéb iránt szemléltetni az értekezés valamennyi fejezetében.

A **nemzetközi bűnügyi együttműködésről** szóló alfejezet azért nélkülözhetetlen, mert az emberiesség elleni bűncselekmények kialakulásának az egyik mérföldkövének tekinthető, így az együttműködés azon jogtörténeti vonatkozásait igyekeztem kiemelni a teljesség igénye nélkül, amelyek a szóban forgó bűncselekmények tekintetében relevanciával bírnak.

A **nemzetközi bűncselekménnyé nyilvánítás fejlődése** c. alfejezet szintén szorosan kapcsolódik az emberiesség elleni bűncselekmények fejlődéstörténetéhez, így ez az alfejezet is pótolhatatlan az értekezés szerkezetében, hiszen rendkívül fontos mérföldkönek tekinthető az egyes deliktumok nemzetközi bűncselekménnyé nyilvánításának kritériumrendszere. E rendszer kialakulásának köszönhetően létezik az emberiesség elleni bűncselekmények kategóriája.

A jogtörténeti fejlődésben és így a doktori értekezésben soron követő rész **a nemzetközi büntetőbíráskodás előképeiről** szól, mely alfejezetben szintén arra törekedtem, hogy azon jogtörténeti aspektusokat gyűjtsem össze, amelyek szervesen kötődnek az emberiesség elleni bűncselekmények nemzetközi büntetőbíráóság általi felelősségre vonáshoz. Ezen hosszú transzformáció eredményeként jöhetett létre a mai értelemben vett nemzetközi büntetőbíráskodás, amelyet az értekezésemben igyekeztem röviden és a fókusz bűncselekmények szempontjából szemléltetni.

A nemzetközi büntetőjog rendszertana és fogalmai c. alfejezetben a nemzetközi büntetőjoggal, mint tudományterülettel foglalkoztam. A jogtudomány elsőrendű feladatának tekintem, hogy a vizsgálódás tárgyául szolgáló jogterület leíró természetű, fenomenológiai meghatározását a fogalmi koherencia megalapozásának igényével, az átláthatóság és a jogértelmezés, illetve a jogalkalmazás megkönnyítése céljából rendszertani megközelítésben gondolja tovább. Így az ilyen rendszertani vizsgálódás álláspontom szerint szükségszerű. Emellett pedig egy nemzetközileg elfogadott világos definíció kijelölheti a nemzetközi büntetőjog továbbfejlesztésének útját, valamint feloldhatja a nyelvi nehézségekből eredő eltérő tartalmi értelmezéseket. Ezen alfejezet célja, hogy a nemzetközi büntetőjog diszciplínájának fogalmi és rendszertani összetevőit rendszerezetten, egységes egészet alkotva foglalja össze.

A kutatásom során *Tóth J. Zoltán* professzor úrnak köszönhetően volt lehetőségem jogelméleti vizsgálódásokat folytatni. Ennek eredményeként született meg „A nürnbergi per a jog és az erkölcs hálójában” c. publikációm, amelynek eredményeként kialakult a kutatásom egyik célja is (lásd később az I.4. alfejezetben). **A nürnbergi per jogelméleti vizsgálata** c. alfejezet erre az imént említett kutatásra és publikációra épül. Többek között ebben az alfejezetben kapott teret a *nullum crimen sine lege* és a *nulla poena sine lege* elvek nemzetközi büntetőjogi vonatkozású értelmezése, valamint a természetjog újjáéledésének kérdésköre is.

Az értekezés soron következő nagy fejezete **az emberiség elleni bűncselekmények jogtörténeti és jogdogmatikai** szempontú bemutatásával foglalkozik (**III. fejezet**). E fejezet is jogtörténeti vizsgálódással indul, amelyben már kizárólagosan a szóban forgó bűncselekmények jogtörténeti háttere ismerhető meg.

Álláspontom szerint, nem lehet az emberiség elleni bűncselekmények jogtörténeti vizsgálatát „összemosni” a nemzetközi büntetőjog fejlődéstörténetével (ennek okán nem helyeztem el egy nagy fejezetben az egész jogtörténeti fejlődést), még akkor sem, ha szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Az értekezés fókuszában az emberiség elleni bűncselekmények állnak, amelynek külön van egy rendkívül hosszú jogtörténeti előzménye, ez ismerhető meg a III. fejezetben. A nemzetközi büntetőjog tudománnyá válásának és így a nemzetközi bűncselekménnyé nyilvánításnak a folyamata is végtelenül terjedelmes jogtörténeti előzményekkel rendelkezik, ugyanakkor kellett a kutatásomnak egy határvonalat szabnom, hiszen, ha nem állítok korlátot a kutatás előzményeinek feltárására, véleményem szerint

teljesmértékben széthúzta volna azt a fejlődéstörténetet, amit az értekezésben bemutatni kívántam. Ez a határvonal pedig a II. fejezet egyes alfejezetei lettek, melyek rövid tartalmára a fentiekben már utaltam.

A határvonalak kapcsán fontosnak tartom azt is megjegyezni, hogy **miért nem foglalkoztam az orosz-ukrán háborúval a dolgoztam.**

- Egyrészt, úgy gondolom, nem áll a rendelkezésekre megfelelő számú, minőségű, hitelességű forrás ahhoz, hogy a PhD-értekezésben megemlítssem.
- Másrészt pedig úgy gondolom, hogy egy háborús konfliktus megint csak széthúzta volna azt a keretrendszert, amelyet kiépíteni kívántam a dolgozattal. Ebben a keretrendszerben jogtörténeti, jogelméleti és jogdogmatikai kérdéseket igyekeztem tisztázni.

A III. fejezetben az emberiség elleni bűncselekmények **más nemzetközi bűncselekményektől való elhatárolására** teszek kísérletet. Kizárólag a népiirtás és a háborús bűncselekmények vonatkozásában határoltam el a szóban forgó deliktumokat, mivel e három nemzetközi bűncselekmény véleményem szerint nagyon hasonlít egymásra. Ezen elhatárolás reményeim szerint segítségül szolgálhat a gyakorló jogászok és a laikusok számára egyaránt.

Álláspontom szerint különösen érdekes az a jogtörténeti fejlődés, amelyen keresztül végbement **az emberiség elleni bűncselekmények szabályozása.** Így a III. fejezet 4. alfejezetében ezt a folyamatot ismerhetjük meg, melynek összegző gondolatait kiemelem a tézisfüzet II. fejezetében.

Az értekezés II. fejezetében helyeztem el az emberiség elleni bűncselekmények **magyar jogi vonatkozásait** is, úgy, mint az emberiség elleni bűncselekmények korábbi és jelenlegi alkotmányjogi aggályait, amely a hazai szabályozási nehézségeiben a sortűzpercek kapcsán, megmutatkozott, avagy napjainkban a Római Statútum kihirdetéseinek dilemmájában nyilvánul meg.

A PhD-dolgozat utolsó lényegi fejezetéhez érve (**IV. fejezet**) teret kap **a felelősségtan és a bűnmegelőzés.** Mindenekelőtt fontosnak tartottam azt, hogy mind a felelősségtani, mind a bűnmegelőzési fogalmakat bemutassam. Ahogyan a tézisfüzet elején is kiemeltem, az értekezés fókuszában a fogalmak precíz meghatározása állt. Ebben a fejezetben is törekedtem arra, hogy az előzményeket röviden és lényegre törően mutassam be, annak érdekében, hogy a fejezet

témája minél érthetőbb legyen. Az általános vizsgálódást követően röviden kitértem az Európai Unió bűnmegelőzési iránymutatásaira, valamint a Nemzetközi Büntetőbíróság (angolul: *International Criminal Court*, angol rövidítés: ICC) bűnmegelőzési stratégiájára.

A kutatásom egyik eredményeként könyvelhető el a **IV. fejezet 6. alfejezete**, amelyben „**Az emberiség elleni bűncselekmények megelőzéséről és megbüntetéséről**” szóló kódextervezetet mutatja be.

Az utolsó fejezete az értekezésnek a **befejezés (V. fejezet)**, melyben konklúzióimat két részben vontam le, összhangban a bevezető résszel. A konklúzió első része a háborús szabálygyűjtemények tanulságaira, valamint a vallás háborús tanaira vonatkoznak. A konklúzió második része a doktori értekezés kutatás kérdéseinek és a hipotézisek összegző értékelése, melyet a tézisfüzet II. részében fogok ismertetni.

II.4. A kutatás céljainak, hipotéziseinek megfogalmazása

A doktori értekezés **első célja** annak megállapítása, hogy *ex post facto* jogalkotásnak minősült-e a második világháborút lezáró perek ítélkezése. A cél a nürnbergi per jogtörténeti, jogelméleti vizsgálata annak megállapítása érdekében, hogy egyrészt a retroaktív igazságszolgáltatással sérült-e a *nullum crimen sine lege* elve, másrészt minősülhet-e ez a fajta jogalkotás a természetjog újjászületésének.

A doktori értekezés **második célja** annak megállapítása, hogy az egyén milyen keretek között vált korábban és válhat jelenleg a nemzetközi büntetőjog alanyává, vagyis hogyan állapítható meg az egyén nemzetközi büntetőjogi felelőssége egy adott (jelen esetben emberiség elleni bűncselekmény vonatkozásában) nemzetközi bűncselekményért a felelőssége.

A doktori értekezés **harmadik célja** annak megállapítása, hogy létezik-e *erga omnes* kötelezettség az emberiség elleni bűncselekmények megelőzésére. A cél az ítélkezési gyakorlat és a korábbi megelőzési kísérletek elemzése annak megállapítása érdekében, hogy a megelőzési kötelezettség már fennáll-e, vagy szükség van-e új egyezményre.

A doktori értekezés hipotézisei a következők:

H1. A nemzetközi büntetőjog alatt olyan összetett jogi diszciplína értendő, amely magába foglalja a nemzetközi bűnügyi jogsegélyt és a nemzetközi bűncselekményeket.

H2. A nemzetközi bűncselekmények fogalmi terrénuma egy hosszú jogfejlődés eredményeként jött létre, melynek eredményeként ma jól körülhatárolható a Nemzetközi Büntetőbíróság Alapokmánya alapján.

H3. A nemzetközi bűncselekményeket nem absztrakt entitások, hanem konkrét személyek követik ki, különösen fontos a (konkrét) személy (nemzetközi) büntetőjogi felelősségre vonása.

H4. Az emberiség elleni bűncselekmények megelőzésére vonatkozó törekvések célbaéréséhez kiemelten fontos az, hogy a prevenció egy nemzetközi egyezmény szintjére lépjen.

H5. A Nemzetközi Büntetőbíróság pusztán léte kevés az emberiség elleni bűncselekmények megakadályozásában.

III. A TUDOMÁNYOS KUTATÁS EREDMÉNYEINEK ÖSSZEFOGLALÁSA

A retroaktív igazságszolgáltatással nem éledezték újjá a természetjog a második világháborút követő perekben. Ennek ellenére fontos megjegyezni azt is, hogy a *nullum crimen sine lege* elve a büntetőjog egyik alapelve, amely megállapítja, hogy senki sem vonható felelősségre jogellenes cselekményért, kivéve, ha megállapítást nyer, hogy a cselekmény elkövetésekor arra egyértelmű szabályok vonatkoztak, amelyek azt bűncselekménynek minősítették. Ez az elv, amely a nemzeti jogrendekben alkalmazandó, a nemzetközi jogban is éppúgy releváns. Végül soron az egyének nemzetközi felelősséget vállalnak magatartásukért, ha az említett magatartás a nemzetközi jog szerint jogellenes, függetlenül a nemzeti jog rendelkezéseitől. A nürnbergi törvényszék ítékezésének a legfőbb kritikája a visszaható hatály tilalmának megsértésére vonatkozott, amely a *nullum crimen sine lege* elvéből következik. A nürnbergi bíróság úgy ítélte meg, hogy az azt létrehozó Charta nem tükrözi a győztes nemzetek önkényes hatalomgyakorlását, hanem inkább az akkor hatályos nemzetközi jog kifejeződése, hozzátéve, hogy a háborús jog nemcsak szerződésekből ered, hanem fokozatosan általánosan elismert állami szokásokból és gyakorlatból is, valamint a jogtudósok és a katonai bíróságok által alkalmazott általános igazságszolgáltatási elvekből.

A nemzetközi humanitárius jog súlyos megsértésének meghatározott esetei háborús bűncselekményeknek minősülnek. A háborús bűncselekményeket a népirtással és az emberiség elleni bűncselekményekkel azonos körülmények között követik el, de ez utóbbiak, a háborús bűncselekményekkel ellentétben, nem kapcsolódnak fegyveres konfliktushoz. A háborús bűncselekményekért egyének viselnek személyes felelősséget. A „nürnbergi jog” kétségtelenül megteremtette az egyén nemzetközi büntetőjogi felelősségét, olyan nemzetközi bűntettekért, amelyek az egész emberiséget és a világ békéjét veszélyeztetik. Az emberi jogsértéseket elkövető, hatalmukkal visszaélő vezetők, akik korábban egy állam vagy egy közösség képviselői voltak, a nemzetközi bünvádi eljárás során vádlottként jelennek meg. A felelősségre vonás kapcsán fontos az is, hogy a konfliktusban résztvevő feleket az elkövetett bűncselekményük súlya és nem pedig politikai hovatartozásuk miatt vonják felelősségre. Az államoknak – nemzeti jogukkal összhangban – biztosítaniuk kell, hogy az „állítólagos” elkövetők a saját belső bíróságuk előtt felelnek, vagy átadják őket egy másik állam bírósága vagy egy nemzetközi büntető bíróság, mint például a Nemzetközi Büntetőbíróság (ICC) előtti tárgyalás céljából.

A Nemzetközi Büntetőbíróság (ICC) kulcsfontosságú szerepet játszik a nemzetközi jogi bűncselekmények megelőzésében. A Római Statútum szövegezési története is azt jelzi, hogy az alapokmányt aláíró (és ratifikáló) államok számára releváns egy olyan (nemzetközi) intézmény létrehozására, amely elrettenti és megakadályozza a jövőbeli nemzetközi jogi bűncselekményeket. Valójában az emberiség elleni bűncselekmények megelőzésével kapcsolatban az erga omnes kötelezettség a nemzetközi szokásjogból eredeztethető. Emberiség elleni bűncselekményekkel sújtott jelenleg is világ, ám a nemzetközi közösség nem nézi tétlenül és egy, a szóban forgó bűncselekmények tárgyában készült kódex nagyban elősegítené a prevenciót. A világ valamennyi államának a számára egyértelművé válna, milyen kötelezettségei vannak a megelőzést illetően. Úgy gondolom, hogy egy egységes nemzetközi egyezmény azt is eredményezhetné, hogy a világ valamennyi állama számára már ismert deliktumokat nem hagynák tétlenül nézni.

A Római Statútum preambuluma rögzíti, hogy a nemzetközi bűncselekmények olyan kiemelkedő tárgyi súlyú deliktumok, amelyek az egész emberiség (a nemzetek közösségének) legalapvetőbb értékeit, illetve érdekeit, a nemzetközi békét és biztonságot sértik vagy veszélyeztetik. A cselekmények bűncselekményként történő minősítése nem függ a nemzeti

jogtól, büntetendőségük közvetlenül a nemzetközi jogon alapul, az elkövető (egyéni) büntetőjogi felelőssége közvetlenül a nemzetközi jog szabályaiból ered. E deliktumokat a jogirodalom átfogóan emberiség elleni bűncselekményeknek nevezi, melybe az alábbi négy bűncselekmény tartozik:

- az agresszió (*crime of aggression*),
- a népirtás (*genocide*),
- az emberiség elleni bűncselekmények (*crimes against humanity*),
- háborús bűncselekmények (*war crimes*) [e felsorolás az ICC tárgyi joghatóságával megegyezik].

Fontos különbséget tenni **az emberiség és az emberiség kifejezése** között. A nemzetközi jogi deliktumok átfogóan az emberiség elleni bűncselekmények, melyek a nemzetközi közösség érdekeit sértő vagy veszélyeztető bűncselekmények, ezek büntetendősége közvetlenül vagy közvetve a nemzetközi jogon alapulnak. E gyűjtőkategóriába tartozó deliktumok napjainkban a Római Statútum 5. cikkében felsorolt bűncselekményeket teszik ki.

Az emberiség szó jelentése: emberhez méltó, tisztességes magatartás. Az emberiség szó jelentése pedig: az emberek összessége, az emberi nem.

Az emberiség elleni bűncselekmények egyes elkövetési magatartása kapcsán **álláspontom szerint a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (röviden: Btk.) XIII. fejezetét – átfogóan – emberiség elleni bűncselekményeknek kéne nevezni és a Btk. 143. §-ában szankcionált bűncselekményt pedig emberiség elleni bűncselekményeknek** (*franciául: crimes contre l'humanité, spanyolul: crímenes de les a humanidad, németül: Verbrechen gegen die Menschlichkeit, angolul: crimes against humanity*).

Összegzésképpen, röviden az emberiség elleni bűncselekmények:

- a) nem feltétlenül kapcsolódnak a háborúhoz. Gyökerei nem kétséges, hogy a háborús bűncselekmények közegében keresendők, azonban a jogfejlődés a háborús bűntettek inkriminációja keretében meghatározott büntetőjogi védelmet kiterjesztette a békeidőben elkövetett, meghatározott súlyú és természetű deliktumokra is;

- b) az elkövetési célzat nem realizálódik katonai célként, és nagyon fontos, hogy a tényállásokban foglalt célzat nem kapcsolódik szervesen semmilyen hadműveleti tevékenységhez;
- c) sokszor politikai, vallási vagy etnikai töltetű ellenségeskedés, gyűlölet szolgál motívumként;
- d) a passzív alanyi kör kizárólag a polgári lakosság lehet;
- e) az elkövetési magatartásokat explicit felsorolja a Római Statútum 7. cikk a-k) pontjai, melyek kirívóan embertelen és kegyetlen cselekmények elkövetésében nyilvánulnak meg, s ezzel sértik az emberiség alapvető értékeit, különösen az emberiség, az emberi méltóság elveiben rejlő követelményeket;
- f) a bűncselekmény kizárólag akkor tényállásszerű, ha a polgári lakosság ellen átfogó vagy módszeres támadás részeként valósítják meg.

IV. A DOKTORJELÖLT TELJES PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉKE¹

1. Domokos, Andrea ; Papp, Petra ; Bérces, Viktor: Jogesetek a büntetőjog köréből. Budapest, Magyarország : Patrocinium Kiadó (2022) ISBN: 9789634133643
- 2. Papp, Petra: Keresztény tanítások a nemzetközi büntetőjogban, különös tekintettel a népiirtásra, a háborús és az emberiség elleni bűncselekményekre. GLOSSA IURIDICA 9 : 1-2 pp. 203-219. , 17 p. (2022)**
- 3. Papp, Petra: Az emberiség elleni bűncselekmények megelőzéséről és megbüntetéséről szóló kódextervezet sommás bemutatása. In: Miskolczi-Bodnár, Péter (szerk.) XXIII. Jogász Doktoranduszok Országos Konferenciája. Budapest, Magyarország : Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2022) 354 p. pp. 155-164. , 10 p.**
- 4. Papp, Petra: History and existing provisions of substantive legislation on crimes against humanity in Hungary. KAROLI MUNDUS 2 : 1 pp. 11-23. , 13 p. (2022)**
- 5. Papp, Petra: Sommás gondolatok a háború jogáról és a háborús bűncselekményekről. In: Miskolczi-Bodnár, Péter (szerk.) XXII. Jogász Doktoranduszok Konferenciája. Budapest, Magyarország : Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2022) 283 p. pp. 129-142. , 14 p.**

¹ A szövegben félkövérrel szedve, amely kapcsolódik az értekezéshez.

6. Papp, Petra: Az ózonréteg nemzetközi és hazai jogi védelme. In: Domokos, Andrea (szerk.) A természet, környezet büntetőjogi védelme. Budapest, Magyarország : Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2022) 224 p. pp. 157-181. , 25 p.
- 7. Papp, Petra: A nürnbergi per hatása a hazai és a nemzetközi büntetőjogra. In: Miskolczi-Bodnár, Péter (szerk.) XXI. Jogász Doktoranduszok Konferenciája : 2021. Budapest, Magyarország : Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2022) 168 p. pp. 69-80. , 12 p.**
8. Boóc, Ádám ; Papp, Petra: Szerkesztői előszó. In: Boóc, Ádám; Papp, Petra (szerk.) Acta Iuvenum Caroliensia : Opera Iuventutis, Tanulmányok a XXXV. OTDK Állam- és Jogtudományi Szekciójából. Budapest, Magyarország : Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2021) pp. 9-10. , 2 p.
9. Boóc, Ádám (szerk.) ; Papp, Petra (szerk.): Acta Iuvenum Caroliensia: Opera Iuventutis, Tanulmányok a XXXV. OTDK Állam- és Jogtudományi Szekciójából. Budapest, Magyarország : Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2021) ISBN: 9786155961779
- 10. Papp, Petra: A felelősség egyes aspektusairól. STUDIA IURISPRUDENTIAE DOCTORANDORUM MISKOLCIENSIVM-MISKOLCI DOKTORANDUSZOK JOGTUDOMÁNYI TANULMÁNYAI 22 : 2 pp. 165-184. , 19 p. (2021)**
11. Papp, Petra: A nők elleni családon belüli erőszak, mint az emberi jogok megsértése
In: Domokos, Andrea (szerk.) A családon belüli erőszak aktuális kérdései
Budapest, Magyarország : Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2021) 112 p. pp. 89-108. , 20 p.
- 12. Papp, Petra: A nemzetközi büntetőjog és a kereszténység. In: Badacsonyi, Zoltán (szerk.) Betű és Lélek : Jog és jogtudomány a kereszténység nézőpontjából. Budapest, Magyarország : Petrecz Sándor Alapítvány Kiadó (2021) 364 p. pp. 164-188. , 25 p.**
- 13. Papp, Petra: Gondolatok a bűnmegelőzésről. In: Baráth, Noémi; Mezei, József (szerk.) RENDÉSZET-TUDOMÁNY-AKTUALITÁSOK - 2021 A rendészettudomány a fiatal kutatók szemével - Tanulmánykötet
Budapest, Magyarország : Doktoranduszok Országos Szövetsége, Rendészettudományi Osztály (2021) 168 p. pp. 138-147. , 10 p.**
- 14. Papp, Petra: Emberiesség elleni vagy háborús bűncselekmény? In: Miskolczi-Bodnár, Péter (szerk.) XIX. Jogász Doktoranduszok Országos Konferenciája
Budapest, Magyarország : Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2021) 375 p. pp. 221-233. , 13 p.**

15. Domokos, Andrea ; Papp, Petra: Az egyes nemzetközi szervezetek reagálása a családon belüli erőszakra pandémia idején. JOGELMÉLETI SZEMLE : 3 pp. 25-33. , 9 p. (2021)
16. Papp, Petra: Az egyes nemzetközi büntetőbíróságok dióhéjban. In: Miskolczi-Bodnár, Péter (szerk.) XVIII. Jogász Doktoranduszok Szakmai Találkozója 2020 Budapest, Magyarország : Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2021) 321 p. pp. 211-234. , 24 p.
17. Papp, Petra: A kényszermunka. In: Erdős, Csaba (szerk.) Doktori műhelytanulmányok 2020 Győr, Magyarország : Universitas-Győr Nonprofit Kft. (2020) 405 p. pp. 281-294. , 14 p.
18. Papp, Petra: A sortűzpercek jogi minősítése. In: Miskolczi, Bodnár Péter (szerk.) XVII. Jogász Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozója. Budapest, Magyarország : Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2020) 323 p. pp. 203-211. , 9 p.
19. Papp, Petra: A kényszermunka alapjai. In: Miskolczi, Bodnár Péter (szerk.) XVI. Jogász Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozója. Budapest, Magyarország : Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2020) 305 p. pp. 217-226. , 10 p.
20. Papp, Petra: Az emberiség elleni bűncselekmény anyagi jogi szabályozásának története és hatályos rendelkezése. JOGELMÉLETI SZEMLE 21 : 4 pp. 76-87. , 12 p. (2020)
21. Domokos, Andrea ; Papp, Petra ; Wiedemann, János: Jogesetek a büntetőjog köréből. Budapest, Magyarország : Patrocinium Kiadó (2020) , 250 p. ISBN: 9789634133049
22. Domokos, Andrea ; Papp, Petra: Életfogytig tartó szabadságvesztés – a magyar anyagi jogi szabályozás a kezdetektől napjainkig. JOGELMÉLETI SZEMLE 21 : 2 pp. 29-38. , 10 p. (2020)
23. Papp, Petra: A nürnbergi per a jog és az erkölcs hálójában. In: Bihari, Erika; Molnár, Dániel; Szikszai-Németh, Ketrin (szerk.) Tavasz Szél 2019 Konferencia = Spring Wind 2019: Konferenciakötet I. Budapest, Magyarország : Doktoranduszok Országos Szövetsége (DOSZ) (2020) 641 p. pp. 287-298. , 12 p.
24. Papp, Petra: A nemzetközi büntetőjog historikuma. In: Miskolczi, Bodnár Péter (szerk.) XV. Jogász Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozója. Budapest, Magyarország : Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2020) 207 p. pp. 119-128. , 10 p.

25. Papp, Petra: A Kecskeméti Református Jogakadémia története 1875-1949. GERUNDIUM: EGYETEMTÖRTÉNETI KÖZLEMÉNYEK 2019 : 10 pp. 143-152. , 10 p. (2019)
- 26. Papp, Petra: Emberiség vagy emberiség? Az emberiség elleni bűncselekmények nemzetközi és magyar jogi szabályozása. ACTA IUVENUM CAROLIENSIA 2019 : 11 pp. 403-432. , 30 p. (2019)**
- 27. Papp, Petra: Mi a nemzetközi büntetőjog? A nemzetközi büntetőjog fogalmi és rendszertani alapjai. In: Miskolczi, Bodnár Péter (szerk.) XIV. Jogász Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozója. Budapest, Magyarország : Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2019) 481 p. pp. 313-322. , 10 p.**